

LUYỆN TẬP VẬN DỤNG KẾT HỢP CÁC THAO TÁC LẬP LUẬN

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Hiểu rõ vai trò của các thao tác lập luận (phân tích, so sánh, bác bỏ, bình luận) trong văn nghị luận.

– Vận dụng tổng hợp một số thao tác lập luận nói trên trong làm văn nghị luận.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

a) Để viết được một bài văn nghị luận, người viết trên thực tế phải sử dụng kết hợp nhiều thao tác lập luận. Từ THCS đến lớp 11, Chương trình Ngữ văn đã trang bị cho HS nhiều thao tác lập luận : giải thích, chứng minh, quy nạp, diễn dịch, phân tích, so sánh, bác bỏ, bình luận,... Còn nhiều thao tác lập luận khác nữa chưa có điều kiện học ở lớp, song GV và HS có thể tìm hiểu và học hỏi ở nhiều bài văn nghị luận.

b) Trong bài học này, dưới hình thức luyện tập, HS tìm hiểu sự vận dụng kết hợp các thao tác lập luận khác nhau và tập viết bài nghị luận theo kiểu kết hợp nhiều thao tác như thế.

2. Về phương pháp

Cần tăng cường năng lực nhận biết của HS và năng lực biết vận dụng sáng tạo, linh hoạt các thao tác ấy. GV cần tổ chức cho HS trao đổi nhận biết cũng như trao đổi xây dựng dần ý và nêu ra các thao tác lập luận cần được vận dụng kết hợp để viết thành bài văn.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Luyện tập nhận biết kết hợp các thao tác lập luận

a) GV cho HS đọc văn bản *Nhấn nhin – phẩm chất của kẻ mạnh* và tổ chức thảo luận. Bài có năm đoạn tự nhiên.

b) Đoạn 1 nêu một quan niệm đơn giản và hướng tới quan niệm đúng đắn. Đó là nêu phản đề để lật ngược, khẳng định phẩm chất nhấn nhin của con người được hình thành trong thực tiễn đời sống trên ba phương diện : chinh phục thiên nhiên, xã hội và bản thân.

Đoạn 2 chứng minh phẩm chất nhấn nhin nảy sinh trong hoạt động chinh phục thiên nhiên. Trước sức mạnh của thiên nhiên, con người phải biết nhấn nhin để tồn tại. Trong nhấn nhin thai nghén trí tuệ, nảy sinh sáng tạo, biến yếu thành mạnh.

c) Nhìn tổng thể toàn bài, các đoạn 2, 3, 4 là sự phân tích ý của vế hai đoạn 1 (chinh phục thiên nhiên, xã hội, bản thân).

Trong từng đoạn lại có kết hợp các thao tác lập luận khác nhau : đoạn 1 lập luận tương phản ; trong đoạn 3, đoạn 4 đều có tương phản người nhẫn nhịn và người không biết nhẫn nhịn.

Đoạn 5 là kết luận, vận dụng thao tác khái quát theo lối tương phản (nhẫn nhịn giúp con người từ bị động chuyển sang chủ động, trong đắng cay nếm được vị ngọt ngào) và so sánh (nhẫn nhịn là học phí).

2. Luyện tập vận dụng kết hợp các thao tác lập luận

a) GV đọc đề bài và nêu yêu cầu lập dàn ý, nêu các thao tác cần vận dụng kết hợp.

b) Cho HS thảo luận "nôn nóng là gì ?" Người nôn nóng thường có những biểu hiện gì ? Người nôn nóng khác người không nôn nóng như thế nào ? Các ví dụ về người nôn nóng. Dân gian có truyện *Cao Biền dạy non*, *Nhỏ lúa cho mau lớn*,... để giễu những người nôn nóng.

c) Lập dàn ý, cho HS góp ý xây dựng dàn ý chung trên lớp.

d) Vận dụng thao tác lập luận. GV cho HS đề xuất các thao tác lập luận để trình bày ý có sức thuyết phục.